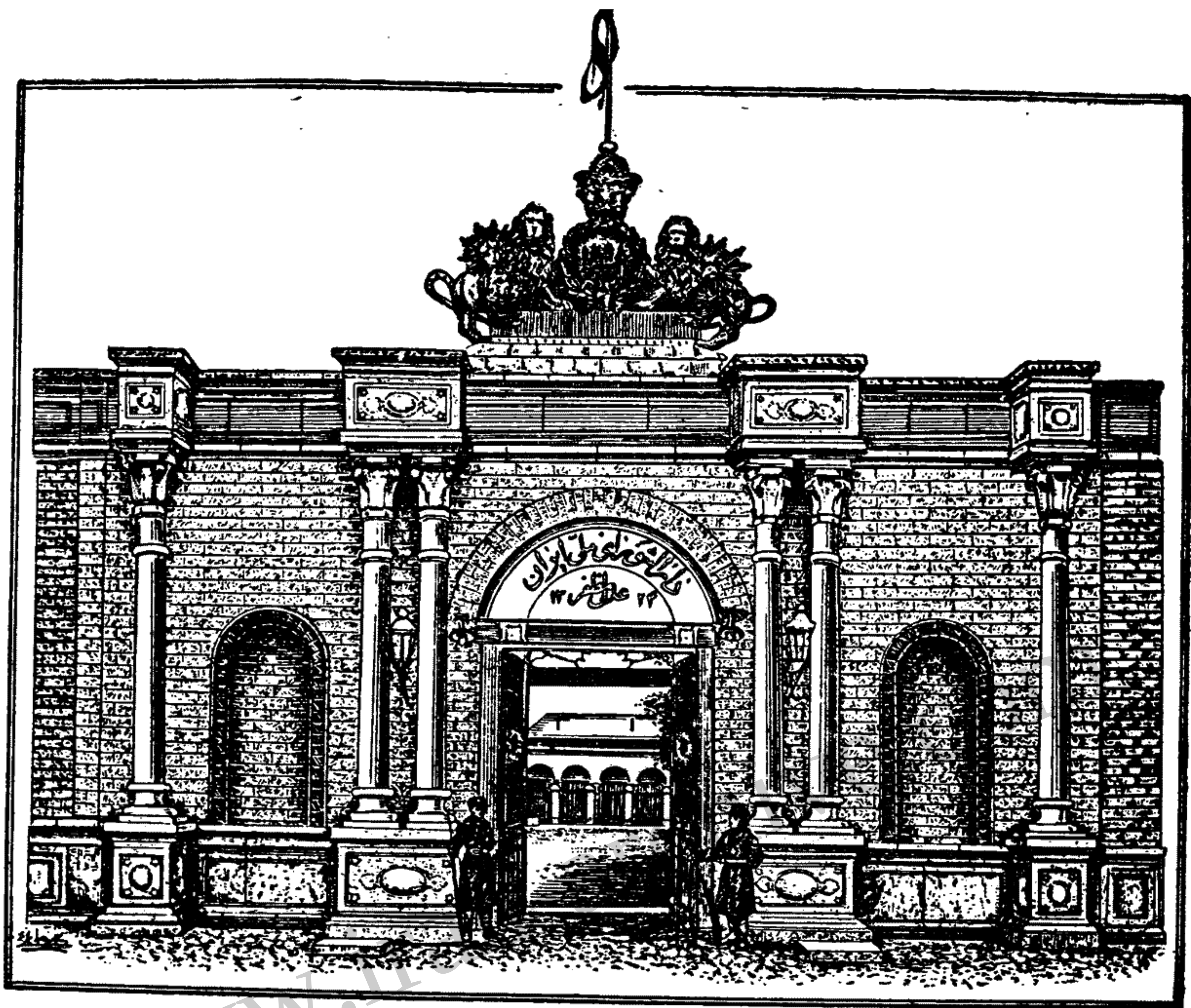

دوره هفتم تقنینیه

جلسه ۵۶	مذاکرات مجلس	شماره ۵۶
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنجمین ۶ تیر ماه ۱۳۰۸ مطابق ۱۹ محرم الحرام ۱۳۴۸	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود مطبعة مجلس	قیمت اشتراك داخله ایران سالبانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمت تک شماره یک قران

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس پنجشنبه ۶ تیر ماه ۱۳۰۸ * (۱۹ محرم ۱۳۴۸)

فهرست مذاکرات

- (۱) تصویب صورت مجلس
- (۲) معرفی مسئول وزارت مالیه
- (۳) تقدیم لایحه الحاق دولت ایران به پروتکل ژنوراجع بمنع استعمال کمازهای سمی و تصویب فوریت آن
- (۴) تصویب قرارداد الحاق دولت ایران به پروتکل لیتونیف
- (۵) تصویب عهدنامه مودت بین ایران و سوئد
- (۶) تصویب عهدنامه اقامت و تجارت بین ایران و سوئد
- (۷) تصویب عهدنامه مودت بین ایران و بلژیک
- (۸) تصویب قرارداد اقامت بین ایران و بلژیک
- (۹) تصویب قرارداد تجارتی بین ایران و اتحاد اقتصادی بلژیک و لوگزامبورگ
- (۱۰) تصویب انتخاب صدي بیست از محصلین اعزامی از بین محصلین متوقف اروپا
- (۱۱) اجازه اعتبار برای مصارف کسر خرج محصلین بی سیم
- (۱۲) موقع دستور جلسه بعد

مجلس یکساعت و سه ربع قبل از ظهر برباست آقای ددکر تشکیل گردید

(۱) تصویب صورت مجلس

صورت مجلس یکشنبه ۲ تیر ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند *

این مذاکرات مشروح پنجاه و ششمین جلسه از دوره هفتم تقنینیه بااستثنای مذاکرات قبل از دستور (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵) دایره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* * اسامی غائبین که ضمن صورت مجلس خوانده شده است : غائبین با اجازه آقایان : حیدری - نوبخت - رهبری - هزارجریبی - عمادی - آشتیانی - آصف - استانی - آقایان - شیرازی - اورنگ - وکیلی - حج سید محمود - مهدوی - ارباب کبخسرو - غائبین بی اجازه آقایان : میرزا حسنخان وثوق - پالیزی - قوام - حاج رحیم آقا - میرزا ابوالفضل - محمدتقی خان اسعد - حاج حسین آقا مهدوی - شیخ علی مدرس - حاج حسن آقا ملک - حاج غلامحسین ملک - تیمورتاش - دیر آمدگان با اجازه آقایان : دشتی - بیات - دیر آمده بی اجازه آقای : شریعت زاده

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - قبل از دستور

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - در صورت مجلس آقای اسعد را بی اجازه نوشته اند از قرار معلوم آقای اسعد حاکم بختیاری شده اند و رفته اند بنا بر این دگر وکالتشان موضوع ندارد رئیس - ما هیچگونه اطلاعی دایر بر اینکه آقای اسعد حاکم بختیاری شده است نداریم ایشان بک مرخصی خواسته اند و بک مسافرت موقتی برای اجرای بک خدماتی که بهشان محول شده است نموده اند و هیچ اطلاعی از این مقاله بما نرسیده است. در صورت مجلس نظری نیست؟ (ظهاری نشد)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد

(۲) معرفی مسئول وزارت مالیه

رئیس الوزراء - و منظور کلی بنده از حضور در مجلس این بود که به عرض رسانم بواسطه تغییری که در وزارت مالیه پیدا شده است عجله آن خدمت بر حسب امر ملوکانه بخود بنده راجع است تا بعد چه اقتضا کند.

بعضی از نمایندگان - صحیح است

(۳) تقدیم لایحه منع استعمال گازهای سمی

کفیل وزارت امور خارجه - لایحه منع استعمال گازهای سمی و مواد میکروبی است که برای تصویب تقدیم میکنم و میخواهم از مقام محترم ریاست تقاضای بک فوریت هم بکنم برای اینکه انشاء الله در جلسه آتی به تصویب مجلس بگذرد اما تقاضای فوریت البته جهتی دارد و الا این لایحه میتواند مثل سایر لوایح بجزایان عادی خودش برود کمیسیون و موقع هم بپاسد مجلس ولیکن در پایان جواب بیانات (قبل از دستور) آقای یاسائی راجع بدفع آفت ملخ بیانات فوق را اظهار نمودند

نظر باین که درات ایران درمسائلی که میتواند کمک کند لصالح عمومی وجنبه داشته باشد که از عوامل جنگ بتواند بکاهد ونخفیف بدهد همیشه سعی بوده است که کمک خودش را اشتراك خودش را سرعت بدهد باین ملاحظه است که میخواهم تقاضا کنم با بک فوریت باشد تا در جلسه آتی به مطرح شود.

(لایحه مزبور شرح ذیل خوانده شد)

ساحت محترم مجلس شورای ملی:

نظر بانکه پرتکل رتو مورخه ۱۷ رتوئن ۱۹۲۵ (۲۵ خردادماه ۱۳۰۴) راجع بمنع استعمال گازهای سمی و مواد میکروبی در مواقع جنگ با سیاست مسالمت آمیز دولت ایران موافقت دارد نماینده دولت علیه در جلسه اخیر شورای جامعه ملل موافقت دولت ایران را نسبت به پرتکل مزبور اعلام نموده است لذا صورت مصدق فارسی وفرانسه پرتکل مزبور تقدیم وماده واحده ذیل پیشنهاد میشود:

ماده واحده - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که الحاق دولت ایران را به پرتکل رتو ۱۷ رتوئن ۱۹۲۵ (۲۵ خردادماه ۱۳۰۴) مربوط بمنع استعمال گازهای سمی و مواد میکروبی اعلام دارد.

رئیس - فوریت مطرح است.

جمعی از نمایندگان - مخالفی نیست

رئیس - بک فوریت است موافقین قیام فرمایند

(غلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. شور ثانوی خبر کمیسیون خارجه راجع به الحاق دولت ایران به پرتکل لیتونیف مطرح است.

زوار - بنده بک تذکری دادم

رئیس - تذکره!

زوار - بنده مخالف دستور بودم

رئیس - جریان امر طوری شد که دستور پیش آمد

زوار - رأی گرفته نشد در آنخصوص

(۴) تصویب قرار داد الحاق دولت ایران

به پرتکل لیتونیف

(خبر کمیسیون امور خارجه بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون امور خارجه در جلسه ۲۳ خرداد ۱۳۰۸ الحاق دولت ایران را به پرتکل لیتونیف برای شور دوم مطرح نموده و چون اعتراضی نرسیده بود خبر سابق خود را تأیید مینماید.

رئیس - اعتراضی بماده واحده نرسیده است بکمرتبه

دیگر قرائت میشود و رأی میگیریم

(مجدداً بشرح سابق خوانده شد)

فیروز آبادی - بنده پیشنهادی دارم

رئیس - این پیشنهاد آقا فعلاً موقع ندارد زیرا قبلاً میبایستی طبع و توزیع شده باشد رأی میگیریم به الحاق دولت ایران به پرتکل لیتونیف مطابق این ماده موافقین قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد

(۵) تصویب عهد نامه مودت بین ایران و سوئد

رئیس - خبر ثانی کمیسیون خارجه راجع به عهدنامه مودت بین دولت ایران و سوئد مطرح است در ماده بک و دو سه اعتراضی رسیده است در ماده چهار از آقای آقا سید یعقوب اعتراضی رسیده است قرائت میشود (بمضمون ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم بعنوان ارجاع بکمیسیون در عهد نامه مودت بین ایران و سوئد در ماده چهارم و همچنین در عهدنامه ایران و بلژیک در ماده پنجم در موضوع رجوع بدیوان داورى و تقاضای حکم چون قرارداد بین ایران و دیوان داورى هنوز از تصویب مجلس نگذشته است ومطابق اصل ۲۴ قانون اساسی که این قرار داد رسمیت ندارد

لذا ماده چهارم عهد نامه بین ایران و سوئد و هم چنین عهدنامه ایران و بلژیک در ماده پنجم آن اعتراض دارم رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - راجع به اصل این موضوع آقای یاسائی آن روز بک اظهاری کردند بنده هم وقتی رجوع کردم بان اعتراض آقای یاسائی متوجه شدم بعد در این باب با آقای کفیل وزارت امور خارجه صحبت کردم این مسئله اساسی است که تمام ماها از مقوله اولیه مملکت ناساز مقدمات و افراد ممکت علاقه مند هستیم بحفظ این اصول که قانون مقدس اساسی باشد که بگانه حامی آن لایف شخص علیحضرت پادشاه است و همه ماها مخصوصاً این قسمت اصولمان. بعد که وارد شدیم در اینموضوع و با آقای کفیل وزارت امور خارجه هم مذاکره کردیم معلوم شد در ۹۰۷ که حالا مطابق باسال فلان است که اینجا درست تعیین نکرده اند در ۹۰۷ مسیحی نماینده دولت ایران و نامور ایران در آن دیوان داورى داخل بوده است و آنوقت موقعی بوده است که مجلس اول در مملکت افتتاح شده است این ماده بدست و چهارم که متمم قانون اساسی باشد گذشته بود در این باب ما صحبت کردیم بعد آقای کفیل وزارت امور خارجه صحبت کردند که در عهد نامه ایران و آلمان این ماده مندرج است و مجلس در این مسئله موافقت خودش را اظهار کرده است چون مجلس موافقت خودش را اظهار کرده و در واقع در تحت نظر اعضاء کمیسیون امور خارجه وقع شده است و کفیل محترم وزارت امور خارجه هم اظهار کردند که آن مواد ترتیبانش تماماً منتشر است و میبدهیم چاپ کنند اساساً بنده خواستم این موضوع محفوظ و محترم و محرز هم باشد و این ترتیب که با کفیل وزارت امور خارجه صحبت کردیم که هم در آنوقت دولت ایران این را قبول کرده است و هم باین ترتیب واردش کرده است این است که بنده دیگر آن اعتراض خودم را استرداد میکنم و رسمیت دولت ایران و این قرار داد را میشتابیم

چرا؟ برای اینکه با کفیل وزارت امور خارجه در کمیسیون خارجه صحبت کردیم و مجلس هم در عهدنامه ایران و آلمان این مسئله را تصویب کرده است از این جهت اعتراض خود را پس میگیریم

کفیل وزارت امور خارجه - آقای آقا سید یعقوب اعتراض خودشان را مسترد داشتند بنا بر این محتاج به مذاکره نیست. این که عرض می‌کنم برای مزید توضیح است که چیزی در شبهه نماند و آن این است که این قرار دادی که در لایحه منعقد میشود در ۱۹۰۷ دولت ایران هم در آن شرکت داشته است عبارت است از يك قرار دادی بین ملل و دولی چند که اجتماع کرده اند و روی يك موادی که آن مواد میتواند در واقع وسیله باشد مثل يك نظامنامه که اگر مسائل مختلف فیهی دو طرف واقع شد از روی این نظامنامه بخواهند حل کنند این است این مسئله، خوب تلفات کنید قضیه يك قرار داد و معاهده و تعهد دولت ایران در آن جا نیست قضیه عبارت است از يك نظامنامه که در وقع جماعتی از نمایندگان دول و ملل اجتماع کرده اند و يك فصل مشترکی ترتیب داده اند مبتنی بر چند ماده که اگر اختلافاتی بین آن دول واقع شد اگر مایل باشند از روی آن مواد نظامنامه بتوانند مسائل مختلف فیه فیما بین را رفع و حل بکنند، دولت ایران هم در ۱۹۰۷ در آن جا نماینده داشته است و امضاء کرده است موافقت هم هست و در بعضی عهود هم بطور کلی ما قبول کردیم که اگر اختلافاتی فیما بین واقع شد بطرز حکمیت حاضر بشویم و به هم رفع اختلاف بکنیم این يك همچو چیزی هست و چیزی هم نیست مقصود بنده از این توضیح این بود که خوب ملتفت باشید که عبارت از این قرار داد معاهده که دولت ایران امضاء کرده باشد و تعهد بيك مسائلی که يك دنباله هائی داشته باشد نیست قضیه عبارت از يك نظامنامه طرز حکمیت است.

رئیس - در ماده پنج اعتراضی نرسیده است در برنکل

رئیس - تصویب شد: خبر کمیسیون امور خارجه راجع به قرار داد اقامت بین دولین ایران و بلژیک مطرح است (شرح ذیل خوانده شد)

(۸) تصویب قرار داد اقامت بین ایران و بلژیک قرار داد اقامت بین دولین ایران و بلژیک که شور اول آن ختمه یافته بود برای شور دوم در کمیسیون مطرح گردیده و چون اعتراضی نرسیده بود خبر ساقی تأیید میشود رئیس - در مواد يك و دو و سه و چهار و پنج و شش و هفت و هشت و نه و ده و یازده و دوازده و سیزده در هیچکدام اعتراض نرسیده است. شور کلیات ثانوی مطرح است. مخافی نیست؟

(ظاهر شد - خیر)

رئیس - ماده واحده قرائت میشود و ری میگیریم. (اینطور خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی قرار داد اقامت دولین ایران و بلژیک را مشتمل بر ۱۳ ماده که در تاریخ ۱۹ اردی بهشت ۱۳۰۸ بمضاء رسیده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آن را بدولت میدهد. رئیس - موافقین با ماده واحده قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد: خبر کمیسیون امور خارجه قرار داد تجارت و بحریه بین دولین ایران و اتحاد اقتصادی بلژیک و لوکزامبورگ مطرح است.

(مضمون ذیل خوانده شد)

(۹) تصویب قرار داد تجارت بین ایران و اتحاد اقتصادی بلژیک و لوکزامبورگ

قرار داد تجارتی و بحریه بین دولین ایران و اتحاد اقتصادی بلژیک و لوکزامبورگ در جلسه ۲۳ خرداد ماه ۱۳۰۸ برای شور دوم در کمیسیون مطرح گردیده و چون اعتراضی نرسیده بود خبر ساقی تأیید میشود.

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه اقامت و تجارت و بحریه بین ایران و سوئد را که در ۲۰ اردی بهشت ۱۳۰۸ (۱۰ مه ۱۹۲۹) بمضاء رسیده و مشتمل بر بیست و دو ماده و يك برتکلی اختتامیه است تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آن را بدولت میدهد رئیس - آقابان موافقین با ماده واحده قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد: خبر کمیسیون خارجه راجع به عهدنامه مودت بین دولین ایران و بلژیک قرائت میشود شور دوم

(شرح ذیل خوانده شد)

(۷) تصویب عهدنامه مودت بین ایران و بلژیک شور دوم عهدنامه مودت بین دولین ایران و بلژیک در کمیسیون مطرح گردیده و چون اعتراضی نرسیده بود خبر ساقی تأیید میشود

رئیس - در ماده يك و دو و سه و چهار اعتراض نرسیده است در ماده پنج آقای آقا سید یعقوب اعتراض کرده اند که شبهه است اعتراض ما قبل و البته استدلال می کنند. آقا سید یعقوب - لی استدلال میکنم.

رئیس - در ماده شش اعتراضی نرسیده است. در برنکل اختتامیه هم اعتراضی نرسیده است. شور کلیات ثانوی مطرح است مخافی نیست. ماده واحده را قرائت میکنیم و رأی میگیریم.

(شرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه مودت بین دولین ایران و بلژیک را که مشتمل بر ششده و يك برتکلی اختتامیه است و در تاریخ دوم خرداد ۳۰۸ بمضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آن را بدولت میدهد

رئیس - آقابان موافقین با ماده واحده قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

اختتامیه هم اعتراضی نرسیده است. کلیات ثانوی مطرح است مخافی نیست؟ (ظاهر شد - خیر)

رئیس - ماده واحده قرائت میشود و رأی میگیریم (شرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه مودت دولین ایران و سوئد را که مشتمل بر پنج ماده و يك برتکلی اختتامیه است و در ۶ خرداد ماه ۱۳۰۸ بمضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آن را بدولت میدهد

رئیس - آقابان موافقین با ماده واحده قیام فرمایند (غلب بر خاستند)

رئیس - تصویب شد: خبر کمیسیون امور خارجه راجع به عهدنامه اقامت و تجارت و بحریه بین دولین ایران و سوئد مطرح است. شور ثانوی است. (شرح ذیل خوانده شد)

(۶) تصویب عهدنامه اقامت و تجارت بین ایران و سوئد شور دوم عهدنامه اقامت و تجارت و بحریه بین دولین ایران و سوئد منعقد بین دولین ایران و سوئد که در جلسه ۲۳ خرداد ماه ۱۳۰۸ کمیسیون مطرح گردیده و چون اعتراضی نرسیده بود عیناً خبر ساقی را تأیید می نماید.

رئیس - در ماده يك و دو و سه و چهار و پنج و شش و هفت و هشت و نه و ده و یازده و دوازده و سیزده و چهارده و پانزده و شانزده و هفده و هیجده و نوزده و بیست و بیست و يك و بیست و دو در هیچکدام اعتراضی نرسیده است در برتکلی اختتامیه هم اعتراضی نرسیده است شور ثانوی مطرح است مخافی نیست؟

(ظاهر شد - خیر)

رئیس - ماده واحده را قرائت میکنیم و رأی میگیریم

(شرح ذیل قرائت شد)

رئیس - در مواد يك و دو و سه و چهار و پنج و شش و هفت و هشت و نه و ده و یازده و دوازده هیچ کدام اعتراضی نرسیده است. در پرتکل اختتامیه هم اعتراضی نرسیده است. در مراسله متعاطیه هم اعتراضی نرسیده است کلیات ثانوی مطرح است. مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر)

رئیس - رأی میگیریم به ماده واحده بعد از قرائت (بمضمون آتی خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی قرارداد تجارت و بحر پیمائی دولتی ایران و اتحاد اقتصادی بلژیک و لوگزامبورگ مشتمل بر ۱۲ ماده و يك پرتکل اختتامیه و يك مراسله متعاطیه را تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آن را بدولت میدهد.

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده واحده موافقین قیام فرمایند.

(عده زیادی قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. لایحه مربوطه به وزارت معارف مطرح است که تقاضای دو فوریت کرده اند

۹) تصویب انتخاب صدی بیست از محصلین

اعزامی بین محصلین ایرانی مقیم اروپا

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

در تعقیب اجراء قانون اعزام محصل بخارج مصوب اول خرداد ۱۳۰۷ که سنه ماضیه بموقع عمل و اجرا گذارده شد مشاهده گردید که عده کثیری از جوانان با استعداد و با قریحه در مدارس عالییه اروپا مشغول تحصیل هستند که اولیاء آنها نمکن و استطاعت پرداخت خرج تحصیل آنها را ندارند و از حیث تحصیلات و لیاقت و محصلینی که در مدارس داخله تحصیل نموده اند بدرجات دارای رجحان و مرتبت میباشد ولی چون وزارت معارف نمی توانست بدون شرکت آنها در مسابقه قانونی آنانرا

عدل - موافقم

بعضی از نمایندگان - مخالفی ندارد.

رئیس - رأی میگیریم بفوریت اول آقایان موافقین

قیام فرمایند

(اکثر بر خاستند)

رئیس - تصویب شد. فوریت ثانوی مطرح است. در

فوریت ثانی هم مخالفی نیست؟

(اظهار شد خیر)

رئیس - موافقین با فوریت ثانی قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحده مطرح است.

يك بار دیگر هم قرائت میکنیم

ماده واحده شرح سابق قرائت شد

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

آقاسید یعقوب - اصل این فکر و این عمل بینی

و بین الله يك قدم خیلی بزرگی است برای این مملکت

و مسلماً وقتی که رجال مملکت عالم و دانا باشند و هر چه

عالم و دانا بیشتر در مملکت باشند مملکت رو بترقی بیشتر میرود

و این مسئله يك طوری باید واقع شود که عنوان

محدودیت در اداره محدودی نباشد باین معنی بنده میخواهم

عرض کنم که اگر از اول مشروطیت (با آنوقت شاید

نمیتوانستیم جمع آوری کنیم) و با اگر از پنج سال ده

سال از مشروطیت گذشته دولتهای ما این فکر را کرده

بودند الان مملکت ما خیلی اشخاص عالم و کاردان داشت

و برای ترقیت مملکت خیلی نافع بود دو سال است این

فکر آمده است چیزیکه بنده نگرانی دارم حالا با آقای

وزیر معارف هم عرض کردم بمقام ریاست هم صحبت کردم

این کاری را که ما میکنیم مطابق قانونی که گذشته است

محدود میشود يك حد معینی در واقع ما کارخانه نوکری

سازی و مستخدم سازی را درست کرده ایم نه يك ترتیبی

واقع شده است که مملکت دانا و عالم بشوند مثلاً این اشخاصی که بر میگردند مطابق قانونی که گذشته ملزم هستند که مستخدم دولت واقع بشوند این يك چراغی است در واقع باصلاح متجددین در يك اطای که آن اطای را روشن میکند نه يك چراغی که يك فضای بزرگی را روشن نکند بنده این قیدش را در سابق هم در دوره ششم که این لایحه رد شد که اینها بر کردند و مستخدم دولت بشوند مخالف بودم ما از خزانه مملکت پول میدهیم که اینها بروند عالم بشوند و انقلاب علمی در مملکت ما حاصل بشود و مملکت ما رو بمعلومات و روبه دانائی برود نه اینکه ما بیائیم و برای محدود کردن در ادارات دولتی این کار را بکنیم حالا ضرر این چه چیز است ضررش این است آقایان توجه فرمایند ما باید ایجاد فکر استقلالی در افراد مملکت بکنیم نه فکر انکالی و گدائی و دست دراز کردن و گرفتار بودن بوزیر و رفتن در اداره و تحت اشل و فوق اشل و این چیزها این جوانهای ما که میروند بايك نشاط و غروری تحصیلات میکنند وقتی بر میگردند با رئیس اداره اند یا مدیر کل و آن نشاط و غرور تحصیلی آنها بکلی از بین میرود و يك اشخص ضعیف الفکر ضعیف لاراده خواهند شد نه قوی لاراده ما باید افرادی تربیت بکنیم تربیت قیام بالذات مستقل لفکر که خودش فی حد ذاته قادر شود که عقب نماند رود نه اینکه چشمش بوزیر و اداره باشد و هر روز مثل بید بدش بلرزد که آیا چه واقع میشود شما میفرمائید قانون جریان دارد برای بعد از خودتان قانون جریان ندارد پس نظر بنده این است که این محصلین نروند و تحصیل بکنند و بر گردند بیابند مقید بشوند و افکار عالییه آنها از بین برود. از این جهت مخالفم و يك موضوع مخالفت دیگر بنده این است حالا هم اگر پیش رود این فکر را بنده حالا عرض کرده ام امیدوارم در دوره های دیگر هم این فکر يك قدیمی نمو کند فکر استقلالی در افراد تکمیل بشود، فکر انکالی و نظر دانستن بدست غیر از جامعه برود و يك جامعه قادر توانائی ایجاد

بشود که بتوانند مملکت را اداره کنند در تبصره مخالف هستم برای خاطر اینکه گمان میکنم آقایان بدانند که ما اختیار میدهیم بدوات که بزود نظامنامه بنویسد ما این امتحان را کردیم آقایان: امتحان کردیم در قانون اتحاد شکل ما آمدم و مواد را معین کردیم ده ماده، هشت ماده نوشتیم که مخالف کردن از این مواد بعد در تحت محاکمه بیایند و نظامنامه را برداشته و بروند و آن چیزی که روح قانون هم با آن نظامنامه همراه نبود مجلس يك قانونی نوشت برای راحتی مردم و حقیقه يك اتحاد شكل و يك راه عواطفی برای مردم بود بقدری این را مضیق کردند و بقدری شلاق آشفند که چه عرض کنم این است که حالا ما بیائیم بگوئیم نظامنامه بردارید بنویسید بنده در کمیسیون عرض کردم، در مجلس هم عرض کردم نظامنامه را باید طوری بنویسند که تاریخ قانون مخالف نباشد، نظامنامه قانون است اما قانون يك معنی دارد نظامنامه يك معنی دیگر دارد بیائید و قدم برای آزادی و راحتی مردم بردارید نظامنامه های مضیقی که ابتدا روح قانون با آن موافق نیست ننویسید کجا ما نوشتیم که باید رنگ زننده در لباسها نباشد يك قانونی نوشتیم که مطابق قانون بزود نظامنامه بنویسند این را بنده مخالفم (ولو اینکه همه هم بمن بد بگویند) که دولت را اختیار بدهیم که بزود باراده خودش بر خلاف قانون نظامنامه بنویسد

وزیر معارف -- آقای نماینده محترم در این جا دو مسئله را مطرح نمودند که بنده ناچارم توضیح بدهم اول فرمودند این محصلین را که میفرستیم باروبا برای این است که بعد از این بیایند آرادانه خودشان در مملکت بروز اطلاعات و معلومات بدهند این جا اشتباهی شده است که در قانون نوشته است باید مدتی مستخدم دولت باشد ما از اینها نخواسته ایم که اینها بیایند مستخدم اداری دولت بشوند ما هم نمیخواهیم که آنها بیایند رئیس اداره یا مدیر کل بشوند مثلاً عرض کنم حضور تن صدی سی و پنج از این محصلین برای فرا گرفتن علوم تعلیم

و تربیت رفته اند اینها باید بروند در مدرسه هادرس بدهند معلم بشوند اینها را ما میگوئیم بعد از این که تحصیل کردند در مدارس ما درس بدهند که مدارس ما از این حال فعلی بیرون بیاید و صدی بیست و پنج نفر از اینها طبیب و جراح و کمال هستند ما آنها مالکیت نخواهیم کرد که مدیر کل بشوند میگوئیم بروند در مریضخانه برای امور صحتی مملکت کار بکنند يك عده هم مهندسان هستند آنها هم بروند در راه آهن یا مؤسسات دیگر و طرق و شوارع کار میکنند اما این کار را ما اگر آزاد بکنیم و بگوئیم احد از اینها تحصیلالتان را تمام کردید آزاد هستید این ها می آیند این جا و هر کدام برای خودش کار میبکنند و کار دولت بهمین حال باقی میماند چون اینها از پول عموم مردم استفاده میکنند باید بیایند و يك مدتی علم و طلاعات خودشان را برای مردم صرف کنند بعد از آنکه این مدت گذشت البته آزاد خواهند بود که بروند بازاری هر کاری که میخواهند بکنند مسئله دومی که فرمودند که ممکن است نظامنامه مخالف با قانون باشد بنده که نظامنامه سرخ ندارم که با قانون مخالفت داشته باشد دولت حق تغییر قانون را ندارد ما که نظامنامه میخواهیم بنویسیم مخالف قانون نمی نویسیم البته هر قانونی مجمل است و اگر بنا شود تمام آن مواردی که در کار بایستی پیش بیاید در قانون نوشته شود قانون از يك ماده میگذرد و نه صد ماده و هفتاد ماده میرسد و اگر آقایان این مسائل جزئی را در نظر داشته باشند مستلزم این است که زیاده از اندازه در مواردی که اهمیت ندارد مشغول بشوند این است که نظامنامه بر طبق قانون وزارتخانه محول شده است

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی -- بنده مقدمه صمیمانه تشکر میکنم از توجهات و جدیتی که ...

کلای -- آقا بلندتر بفرمائید

کازرونی -- صمیمانه تشکر میکنم از زحمات و جدیتی

که آقای وزیر محترم راجع باصلاح معارف مبدول داشته اند بنده خیلی اطلاع ندارم ولی از اندازه که اطلاع دارم حقیقه حسن اعمال ایشان قابل تصدیق و تمجید است که از روی مقنات اموری را که عهده دار بوده اند انجام داده اند اما در این قسمت بنده از موقع حسن استفاده میکنم که چند کلمه عرض کنم اولاً در حدود این قانونی که پیشنهاد کرده اند بنده گمان میکنم تا اندازه اعزام محصل را باروبا محدود میکند چرا؟ بواسطه اینکه مردمی که بخرج خودشان و بخودی خودشان سابقاً یا لاحقاً ممکن است اطفال خودشان را باروبا بفرستند برای تحصیل اگر ما بنا باشد آنها را هم از این وجوهی که بجهت اعزام محصل در نظر گرفته ایم بدهیم در وقم يك عده از محصلین را کسر کرده ایم برای اینکه البته آن محصلین که در اروپا هستند ترك تحصیل خودشان را نمیکنند و بالتبع به این ترتیب صدی بیست از محصلین اعزامی ما کسر میشوند یعنی ارعده محصلین که در اروپا هستند و بالاخره باید باین برگردند کسر خواهد شد و گمان میکنم اینها لزومی نداشته باشد اگر همین صد نفر را که از این جا میفرستید و محصلین هم که در آنجا بخرج خودشان تحصیل میکنند باشند آنوقت بجای صد نفر صد و بیست نفر میشوند و بقیه قطع داریم که اگر چنانچه دولت وجوهی بجهت اعزام صد نفر محصل در نظر گرفته بود این صدی بیست که در نظر دارید بواسطه این موضوع ترك تحصیل خودشان را نمیکردند و تحصیلات خودشان را ناقص نمیگذاشتند

کیای نوری -- چرا

کازرونی -- بدلیل چرایی جزئی علی خرج کرده اند و رفته اند و زحمت کشیده اند لای در مدرسه عالی مشغول تحصیل هستند نمی آیند برای يك چرایی ترك تحصیل خودشان را بکنند اگر بکفوری دقت بفرمائید عرض بنده را تصدیق میفرمائید و يك عرض دیگر من در حدود این قانون این است که غرض ما از تحصیل و

تحصیل این شاگردان این است که احتیاجات مملکت را رفع کنیم مملکت بدو چیز محتاج است یکی به اخلاق که بواسطه آن اخلاق جامعه را ما نگاه بداریم یعنی جامعه را ما بهم بچسبانیم که بواسطه چسباندن افراد جامعه بهم دیگر جامعه محفوظ بماند که بقای يك جامعه منوط و موقوف به اخلاق اجتماعی آن جامعه است یکی دیگر ما دیت جامعه است ما باید به بینیم امروز چه چیز محتاجیم ما امروز مستخدم دولت احتیاج نداریم غل آرد احتیاج داریم صنایع احتیاج داریم ایست صنایع مردم را بیآوریم در مملکت خود من ترویج کنیم و از این حیث رفع احتیاج خودمان را از خارجه بکنیم ما باید اصولاً چه آن خود من را مستقل و غیر متکی غیر تربیت نکنیم (دیوان یکی - چه ربطی موضوع دارد) ما بایستی عصمت و عفت و سایر اخلاق جوانان خودمان را رعایت بکنیم بنده میدانم آقای وزیر محترم باش زننده در این قبیل قضایا توجه دارند و ملا مقبیه هستند ولیکن مشغول يك کار هي مقدماتی هستند و شاید هنوز موقع برای ایشان پیدا نشده که يك نظر دقیقی در برگرام مدارس بکنند و درست دقت نکنند که جوانانی که ده سال یا پانزده سال دیگر زمان این مملکت را باید در دست بگیرند آیا داری آن اخلاق و آن چیز هائی که برای حفظ جامعه لازم است هستند یا نیستند؟ اگر دارا نیستند بایستی آنها داد ما بایستی آدم تربیت بکنیم ما باید اخلاق آدمیت را بچوان خود من تعلیم بدهیم جوانان را بهمه چیز علاقمند کنیم بنده چون البته وارد نیستم اطلاع کامل ندارم امید وارم همانطوریکه آرزو و آمال من است باشد و اگر نواقصی هم داشته باشد آقای وزیر محترم در نظر بگیرند و با يك دقت فرق نموده کاملی این امر را اصلاح بکنند

رئیس -- آقای ناصری

میرزا محمود خان ناصری -- بنده با فرمایشات آقای کازرونی

مخالفم و تصور میکنم موافق انصاف هم نباشد شاگردانی که در اروپا تحصیل میکنند و بی بضاعت هستند اشخاصی هستند که فداکاری کرده اند و بایک مشکلائی که در ارتزاق خودشان دارند در اروپا مشغول تحصیل هستند در صورتیکه اغلب شاگردانی که حالا دولت اعزام می کنند اشخاصی هستند که در مدارس مجانی و بایک وسایل آسانتری کمک رفقا و دوستانشان در مدرسه تحصیلاتی کرده اند میروند امتحان مسابقه را میدهند و باروپا اعزام میشوند بنا بر این شخصی که با پول خودش يك مراحل را طی کرده است البته رجحان دارد بآن اشخاصی که يك كمكهائی در این امر بآنها شده و اگر رعایت انصاف هم باشد باید آنها مقدم باشند. اینکه اظهار میفرمایند این صدی بیست از تعداد شاگردانی که اعزام میشود کسر میکند اینطور نیست منظور دولت و عدم نمایندگان و اشخاص دیگر این است که بکعبه اشخاص بروند تحصیل کنند و بعد مراجعت کنند مملکت و وطن خودشان و استفاده که کرده اند بدیگران هم بهره بدهند در این صورت هیچ فرقی نمیکند که يك شاگردی از ایران جزو این صد نفر اعزام شود یا اینکه در خارجه مشغول تحصیل باشد اینها که در اینجا امتحان میدهند ممکن است مسئله را که روز قبلی خوانده اند باسانی از عهده امتحانش بآیند در صورتیکه آنهاائی که وارد مدارس عالییه شده اند از روی امتحاناتی که داده اند و از روی عمل ثابت کرده اند که لایق این هستند که بروند تحصیلاتشان را ادامه بدهند و همشهریهای خودشان استفاده رسانند باین جهت بنده تصور نمیکم که در این قسمت مخالفتی فرموده باشند در قسمت صنایع که اظهار فرمودید آقای وزیر معارف قبلا جواب دادند بنا بر این بود که از بن صد نفر شاگرد قریب صد بیست پنج مشغول تدریس شوند و در مدارس اشتغال به تحصیل خواهند داشت و صد سی و پنج مهندس هستند صد بیست و پنج در قسمت های فنی تحصیل میکنند و بنا بر این هیچ موضوع اینکه اشخاصی برگردند و بروند داخل ادارات

شوند یا اینکه بکارهای شخصی اشتغال پیدا کنند نخواهند بود. بنا بر این بنده تصور میکنم که موافقت بفرمائید و در این قسمت بالاجبه مخالفت نفرمائید. بعضی از نمایندگان مذاکرات کافی است.

رئیس - کافی است ؟

فیروز آبادی - بنده مخالفم.

رئیس - آقای فیروز آبادی.

فیروز آبادی - عرض کنم بنده تعجب میکنم از اینکه آقایان خودشان عقیده شان این است که هر قدر ما بتوانیم بیشتر شاگرد باروپا اعزام کنیم بهتر است. آنوقت این جا پیشنهاد می کنند صدی بیست از اینهائی که می خواهیم بفرستیم کم کنیم و کسانی که بخرج خودشان مشغول تحصیل اند...

عدل - خرج ندارند. اگر داشته باشند خودشان غنی خواهند بود. آنجا از بی چیزی نمی توانند تحصیل کنند فیروز آبادی - صد بیست از عدم اشخاصی را که مقرر بود بفرستند دارند کم می کنند و این ترتیب باعث خواهد شد که از هر صد تائی بیست تا کم شود و بنده این را هیچ منتیج نتیجه نمیدانم برای اینکه اشخاصی که در آنجا مشغول تحصیلند اگر نتوانند تحصیلی کنند میایند

عدل - خرج سفر ندارند. آنجا دارند میمیرند

همهمه نمایندگان - صدای زنگ رئیس

فیروز آبادی - چند تا پسر آنجا داری ؟

رئیس - آقایان رعایت بفرمائید. يك ناطقی میتواند

هر طور میل دارد صحبت بکند

فیروز آبادی - هر کدام پسر یا برادری در آنجا

دارید شما وکیل هستید میتوانید علی ای حال بفرستید ولی بگذارید صحبت شود این ترتیب باعث خواهد شد که صدی بیست از عدم محصلین اعزامی کم شود این است عقیده بنده و علاوه بر این عرض کردم این ها اگر نتوانند

تحصیل کنند بر میگردند باضافه خود دولت اعلان کرده که اگر می خواهند در آنجا داخل تحصیلات دولتی شوند بیایند امتحان بدهند از آنجا آمدن تا این جا طول زمان زیادی لازم ندارد...

عدل - سیصد تومان لازم دارد

فیروز آبادی - سیصد تومان لازم ندارد اشتباه کاری نکنید. معلوم میشود شما اعیان و اشرافید خرجتان زیاد است. (همهمه نمایندگان)

عدل - اعیان و اشراف آنهائی هستند... (با حرارت) ملك آرائی - عصبانی نشوید [زنگ رئیس دعوت بسکوت]

رئیس - آقای عدل بگذارید حرفش را بزنند رعایت نظامات را بکنید

فیروز آبادی - آقای عدل عرض کردم اگر پسر شما آنجا است نمکن است از راه دیگر خرجش را بدهید (با حرارت) در هر صورت اگر خواسته باشند داخل در تحصیلات دولتی بشوند ممکنست تشریف بیاورند اینجا و همین ترتیبی که در قانون نوشته شده اجازه بگیرند و بروند. و اشخاص بزرگ را هم به نكدي عادت ندهید از این جا بخرج خودشان رفته اند و در آنجا مشغول تحصیلند اگر می خواهید این ها را هم مثل من گذاشتن کنید. مسئله ایست. بگذارید اشخاص نظر بلندی در مملکت پیدا شوند اشخاص مفت خوار در مملکت درست نکنید این ها بخرج خودشان دارند تحصیل می کنند آنها را هم گذاشتن خوب نیست. علاوه بر این میگوید برای فقرا بنده آنقدر میدانم که فردا هر کس به خود آقای وزیر علوم بقدری فشار می آورد که پسر خودش را بایک مبلغ گزافی بفرستد و خود ایشان هم شاید راضی شوند باین مطلب بنا بر این بنده عقیده ام این است اشخاصی را که عادت به نكدي نکرده اند عادت بمال مفت خوری نکرده اند بگذارید بهمان نظر آزاد خودشان

باقی باشند و در آنجا تحصیل کنند از آنجا هم که میآید آزاد باشند روحی - کافی است

افسر - بگذارید جواب داده شود کجا کافی است ؟

وزیر معارف - چند مطلب فرمودند آقای نماینده محترم که اگر چند دقیقه...

آقا شیخ محمد جواد - بلند تر

وزیر معارف - عرض کردم چند مطلب فرمودند نماینده محترم که اگر چند دقیقه تشریف آورده بودند در وزارت معارف و باینده مذاکره فرموده بودند این مشکلات برایشان حل میشد اولاً فرمودند از عدم کم میشود البته هشتاد نفر از صد نفر کمتر است قدر مسلمی است که ما هم میتوانیم بفهمیم الا اینکه شاگردانی که در اروپا هستند بنده ناچارم در اصل مطلب این جا مذاکره کنم این ماده واحده که امروزه مجلس آمده مستلزم دو مطلب بوده یکی اینکه سال گذشته در مسابقه ما صد نفر شاگرد پیدا نکردیم که بفرستیم و این مسئله هم باید مسلم باشد که هر کس محصل نیست محصل يك شرائطی دارد. يك مقدماتی دارد باید هفت هشت سال درس خوانده باشد يك کسی که سن بیست رسیده و باید در مدارس عالییه اروپا داخل شود این باید مقدماتی را طی کرده باشد اینقسم آدم بیست ساله نوزده ساله بیست و دو ساله که نتوانند مدارس عالییه اروپا اعزام شوند و سن گذشته ما شصت نفر بیشتر پیدا نکردیم از این جهت بود ما مجبور شدیم معدل نمرات را که ده بود پانزین بیاوریم تا عدم زیاد شود آوردیم بهشت باز دیدیم عدم کافی نداریم آوردیم به هفت تا عدم زیاد تر و برسد صد پس اول این مسئله را در نظر داشته باشید که ما عدم کافی تحصیل کرده که دارای مقدمات لازمه باشند نداریم تا بفرستیم. ما مجبوریم اشخاصی بدون مقدمات بفرستیم نشان هم کم است تحصیل هم نمیتوانند بکنند داخل کلاسهای بالا هم نمیتوانند

عقیده ندارم اشخاصی را که با نظر بلند و عالی رفته اند آنجا و با پول خودشان در آنجا تحصیل می کنند عادت به مفت خوری بدهیم بنده این عقیده را ندارم ولی چون دیده اصل پیشرفت نکرد پیشنهاد صدمه کرده که لا اقل سالی ده نفر زیاد تر فرستاده شود. حالا اگر آقایان قبول نفرمایند ممنونم بفرمایند هم ممنونم. اما در این جا يك تریبی است که ما هنوز مردها مان را تربیت نکرده ایم آقا بفکر زنها افتاده اند و میخواهیم زنها را بفرستیم (بعضی از نمایندگان چه عیب دارد؟)

رئیس - آقای زوار

زوار - تصدیق فرمائید که يك لایحه حیاتی که تا بحال در مجلس شورای ملی آمده است همین لایحه است که امروز آقای وزیر معارف آورده اند. در عصر علم و معلومات بالاخره با تشخیص اینکه يك ملت جاهل در هیچ جای دنیا راه ندارد آتوق دو اطراف يك لایحه که ما او را تشخیص داده ایم که تأمین میکند آتوق و جوانان مملکت را آتوق در آن اینقدر حرف زدن تصور میکنم مخالف باشند و وضعیت يك مجلسی باشد توضیحاتی که وزیر محترم معارف و خبر کمیسیون دادند. (ملك آرئی خبر از کمیسیون نبود مخبر ندارد). تصور نمیکردم در اطراف این مسئله يك کشاله هائی بشود يك چیز هائی نگفتنی گفته شود با اینکه آن غرض هائی که در دل ها بوده این لایحه وجه مصالحه بشود آقای فیروز آبادی نمایند

حقیقتاً میشود گفت این لایحه ... آقا مثلاً میخواهند بفرمایند آنها ئی که در اروپا هستند و زمینی کشیده اند زحمتشان بهر برود چرا بهر برود آنها هم شب و روز زحمت کشیده اند بالاخره آنها هم اهل این مملکت هستند و بهیچي از این مملکت استفاده نکنند بنا بر این صد ده نفری که آقا پیشنهاد کرده اند قضاوتش بقدری لاغر است که نه بنده بلکه هیچيك از آقایان نمی توانند موافقت کنند

فیروز آبادی - شتاب کرده اند کی بنده اینطور عرض کردم

رئیس - آقایان که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای فرهنگند (این شکل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعد از کلمه محصلین بی ضاعت ایرانی مقیم اروپا نوشته شود محصلین بی ضاعت ایرانی مقیم ملك خارجه

وزیر معارف - عرض کنم که آقای فرهنگند بنده بعضی از نمایندگان - بگذارید بدو خودشان توضیح بدهند

مخبر فرهنگند - البته در قسمت اعزام محصلین خارجه و قانونی که تقدیم مجلس شده است چون مربوط به معارف است تفوه مخالفت هم نمیشود کرد برای این که بهترین قوانینی که در مجلس وضع میشود قوانین مربوطه معارف است تشکیلات اساسی مملکت روی پایه معارف است و هیچکس نباید مخالفت کند ولی چیزی که هست مقتضی بود اینجا هم صد نفری که در قانون مصوب خرداد قرار شده فرستاده شود (بعضی از نمایندگان هست) و از صرفه جوئیهای همین چیز ها کدکی هم بمحاصلین خارجه بشود در اینجا که نوشته شده است محصلین بی

نسبت بسایر مدارس ملحوظ میدارد نسبت با آنها هم ملحوظ بدارد زیرا ... معلمات نداریم همینطور قبله و طبییه که مورد احتیاجات اجتماعی است نداریم با اینجهت بنده عقیده م اینست در آنجا که نوشته شده است محصلین و محصلات نوشته شود

رئیس - آقا و پیشنهاد کرده اید یکی مرقوم داشته اید که بجای محصلین (شاگردان) نوشته شود یکی هم پیشنهاد کرده اید محصلین و محصلات نوشته شود

کیای نوری - هر دو منظور یکی است مقصود این است که وزارت معارف بتواند يك عده از خاتم ها را که مورد احتیاج خود وزارت معارف و صحیه است بفرستد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده تصور میکنم بهتر این است آقای که این ... را در مجلس میورند برونند در وزارت معارف صحبت کنند ترتیبش دده میشود در اینجا صرف نظر کنند.

کیای - چرا؟ بنده صرف نظر نمیکم. باید شاگردان نوشته شود

رئیس - آقایان که این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای فیروز آبادی قرئت میشود

(این مضمون خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در این لایحه عوض منتها صد بدست نوشته شود منتها صد ده (خنده نمایندگان)

رئیس - فرمائید

فیروز آبادی - بنده همین نظری که عرض کردم

عقیده ام این است هر قدر ما بتوانیم بیشتر شاگردان اروپا بفرستیم بهتر است حالا رتبه تحصیلاتشان کمتر است باشد

بشوند مدت هم کم است. مادر پنج سال. شش سال ناچاریم بن شاگردا را مراجعت بدهیم يك مطلب دیگر هم هست که اگر نماینده محترم مسبوق بودند قطعاً با بنده همراهی میفرمودند و هیچ مخالفت نمیکردند و آن راپورت هائی است که بنده از اروپا دارم شاگرد هائی بی ضاعت هستند در اروپا که در نهایت رقت و مشقت شبها کار میکنند که زندگانی خودشان را تأمین کنند و روزها میروند تحصیل میکنند از همچو غیرت ها و پشت کار هائی نمیشود صرف نظر کرد يك وزیر معارفی هم نمیتواند صرف نظر کند و تصور میکنم آقا هم پس از استماع این مطالب مخالفت نخواهند فرمود (نمایندگان صحیح است)

رئیس - حالا مذاکرات کافی است؟

جمعی از نمایندگان - کافی است

رئیس - پیشنهاد ها قرئت میشود

(پیشنهادی آقای عبدالحسین خان دیبا مضمون دین قرئت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم که بجای دین رعایت مسابقه نوشته شود با رعایت مسابقه که از طرف سر بهیستی بعمل میاید.

عبدالحسین خان دیبا - بنده مسترد میدارم

رئیس - پیشنهاد آقای کیا قرئت میشود

(این قسم خوانده شد)

مقام منبع حضرت اشرف ریاست محترم مجلس دامت شو کته بنده پیشنهاد مینمایم بجای محصلین شاگردان نوشته شود.

رئیس - فرمائید

کیای نوری - بنده عقیده دارم یا باید وزیر معارف از مدارس نسوان و همینطور اداره صحیه از کلبه نسوان صرف نظر کنند یا همینطور که احتیاجات خودش را

بضاعت اروپا بنده تصور میکنم هیچ دلیلی ندارد که ما محصلینی را که در آمریکا هستند در بیروت با اسلامبول یا جای دیگر هستند و بی بضاعت می باشند آنها را محروم کنیم این است که بنده پیشنهاد کردم محصلین مقیم ممالک خارجه نوشته شود دیگر بسته است بنظر آقایان

وزیر معارف - اینکه نماینده محترم فرمودند

بعضی از نمایندگان - بلند تر

وزیر معارف - آن بالا بهتر است (در پشت کرسی نطق)

اینکه آقا فرمودند که بعد از محصلین بی بضاعت اروپا لفظ اروپا تبدیل شود به اروپا و آمریکا (بعضی از نمایندگان به ممالک خارجه) این البته يك مانعی دارد و آن این است که ما باید محدود کنیم ما نمی توانیم بگوئیم بنام ممالك ما محصل میفرستیم ما به چند جا بیشتر نمی فرستیم که عبارت است از آلمان و انگلیس و فرانسه و بلژیک و محصلین آزاد نیستند که هر کجا دلشان می خواهد بروند تحصیل کنند يك اداره سر برستی خیلی مفصلی آنجا دائراست نماینده دولت شاهنشاهی هم درباریس مواظب احوال آنها هست اگر آنها متفرق شوند در قضی ممالك روی زمین یکی در مصر باشد یکی در بیروت باشد یکی در آمریکا باشد این ها را کسی نمیتواند مواظبت کند و وضعیات خیر دار باشد از تحصیلاتشان اطلاع داشته باشد مواظب و مراقب اخلاقشان باشد این است که آنها باید در محلی باشند که ما اداره سر برستی داریم ما درباریس اداره سر برستی داریم و طوری است که به ممالك مجاور می تواند رسیدگی کند ممالك مجاور هم که دارای دارالفنون های بزرگ است بلژیک است آلمان و سوئیس و انگلستان و فرانسه این ممالك دارای بزرگترین دارالعلم های دنیا هستند البته در جاهای دیگر هم محصلین ایرانی هستند نوبت آنها هم انشاء الله میرسد اگر وزارت معارف احساس کرد که شاگردان بی بضاعتی هستند در آن نقطه که تحصیلات خودشان را پایان می رسانند بنده هم می آیم پیشنهاد میکنم

و همیشه هم بحاس راجع باین قبیل محصلین همراهی فرموده اند و راجع به قسمت دیگری هم که فرمودند که يك وجوهی برای این محصلین بی بضاعت تخصیص داده شود این هم عملی نیست برای اینکه عرض کردم خدمتتان که ما این بدست نفر را که کم کرده ایم برای این است که محصلان کم است اگر داشتیم که کسر نمیکردیم يك پنجاه نفر دیگر هم می آمدم تقاضا میکردیم

مخبر فرهند - نظر باین تذکری که دادند که

وسائل ندارند بنده مسترد میکنم

رئیس - آقای روحی پیشنهاد شما هم شبیه باین پیشنهاد است تعقیب میکنید؟

روحی - بلی. این علتی که آقای وزیر معارف فرمودند برای بنده قناعت کننده نیست يك بودجه کافی در ضمن این لایحه اعزام محصل اروپا برای سر برستی معین کرده اند و امروز ما بکعبه محصل در آمریکا و بیروت و اسلامبول داریم که زحمت میکشند و هیچ فرق هم نمیکند لازم نیست سر برستی را رابرت آنجا يك محصلی که امروز در بیروت با اسلامبول خوب کار کرده مملکت است او را منتقل کنند بفرانسه (سید مرعشی و ثوق - این خرج است) بعلاوه باین ترتیب ما دست دولت را هم باز کرده ایم و مقید نکرده ایم که حتما محصلین مقیم اروپا را پذیرد و رقعاً اگر يك محصلی در بیروت پیدا شد يك روزی دولت میتواند از او هم توجه کند بنده تصور نمیکم این پیشنهاد رد شده باشد. آقای وزیر معارف که توجهی بعراض بنده نمیکند آقای مخبر هم که يك ای باز نکردند...

آقا سید یعقوب - مخبر ندارد - (بعضی دیگر از نمایندگان این لایحه بکمیسونی نرفته است)

روحی - ببخشید هر کس هست. باین جهة این پیشنهادی است که برای دولت مفید است و چیزی نیست که ضرری داشته باشد بعلاوه تحصیلات هم در دنیا امروز

متحد الشکل است يك محصلی که خوب تحصیلات کرده است مثلاً در بیروت در فرانسه هم میتواند تحصیلات خودش را بهمان ترتیب ادامه بدهد
رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - بنده با این پیشنهادات بکلی مخالفم برای اینکه باید رعایت نکاتی که آقای وزیر معارف فرمودند کرد مسئله سر برستی يك امر مهمی است که از نقطه نظر روحیات و اخلاق شاگردان خیلی مؤثر است بالاخره برای دوسه نفر شاگرد که مثلاً در قهره یا بیروت هستند نمیشود يك هیئت سر برستی با مخارج زیاد درست کرد (روحی - بنده اینطور عرض نکردم) بعلاوه بنده عقیده ندارم که محصلین ایرانی در هر مملکتی بروند تحصیل کنند بین انهرین هم جزو ممالك خارجه است (صحبت بین نمایندگان - زنك رئیس دعوت بسکوت) باید بروند در ممالك معینی تحصیل کنند. در بیروت که جزء ممالك مستعمره است نباید شاگرد ایرانی با روحیات مستعمره تربیت شود. بنده عقیده ام این است همینطور که دولت پیشنهاد کرده است تصویب شود بهتر است و شاگردان ایرانی در همین ممالك آلمان و فرانسه و سوئیس و جاهای دیگر بروند تحصیل میکنند و اگر در ممالك دیگری هم هستند ممکن است بعدالواجب دیگری بیورند در مجلس این است که تصور میکنم قهراً بهتر این است که پیشنهادشان را مسترد ندارند (بعضی از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای

روحی موافقین قیام فرمایند

(عده کمی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. آخرین پیشنهاد متعلقه آقای مؤید احمدی است قرائت میشود
(باین نهج قرائت شد)
پیشنهاد میکنم در ماده واحده بعد از کلمه مقیم در اروپا آمریکا هم علاوه شود

بعضی از نمایندگان - رد شد. شبیه باین رد شده است دیگر موضوع ندارد
رئیس - رأی گرفته میشود بماده واحده آقیدین موافقین قیام فرمایند

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد ختم جلسه شده است (۱۰) اجازه اعتبار برای مصارف کسر خرج محصلین بی سیم وزیر پست و تلگراف - لایحه مختصری بود بنده تقدیم کرده بودم آنقدر وقتی لازم ندارد اجازه نفرمائید مطرح شود

رفیع - جلسه آتی

بیات - باید برای اول جلسه آتی (بعضی از نمایندگان در حل خروج از اطاق جلسه)

کیانوری - چیزی نیست تأمل کنید

بعضی از نمایندگان عیبی ندارد بسیار خوب

(خبر کمیسیون بودجه بشرح آتی قرائت شد)

خبر از کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه لایحه ۶۴۰۲ راجع بعهده شاگردان اعزامی فرنگ برای فرا گرفتن معلومات تلگراف بی سیم را مطرح نموده و نظر بانکه تفویض در میزانت اعتبار مصوبه حاصل نشده و با همین مبلغ عده بیشتری اعزام می شود کمیسیون موافقت نموده و ماده واحده ذیل را برای تصویب بعرض مجلس می رساند:

ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت پست و تلگراف اجازه میدهد اعتبار شش هزار تومان را که در بودجه ۱۳۰۸ برای تفاوت مخارج دو زده نفر محصل بفرنگ تصویب شده است بمصرف کسر خرج و مخارج اعزام هیجده نفر محصل بی سیم و تلگرافچی برساند
رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده این عبارت را نفیهم نوشته (بصرف کسر خرج) شاید عقیده شان این است که تمام مخارجشان همین مبالغ است (کارروانی - همین است) میخواستم توضیح بدهند. لایحه اش را میخواهم ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت پست و تلگراف اجازه میدهد اعتبار شش هزار تومانی را که در بودجه ۱۳۰۸ برای تفاوت مخارج دوازده نفر محصل بفرک تصویب شده است بمصرف کسر خرج و مخارج اعزام هیجده نفر محصل بیسیم و تلگرافچی رساند (کارروانی همین است) ظاهر عبارت این است که يك عده فرستاده اند و کسر خرج دارند و میخواهند کسر خرجشان را بدهند در صورتیکه مطلب غیر از این است یا بنده درست نفیهم با اینکه احتیاج بتوضیح دارد. فهمی (خبر کمیسیون بودجه) - این عده شکرگرد را هنوز نفرستاده اند برای دوازده نفر یا هیجده نفر هم شش هزار تومان در سال کافی نیست در پیشنهادی که شده بود این اشخاص را از کسانی که متصدی امر هستند در اینجا و دارای رتبه و حقوق هستند قرار بود از آنها بفرستند که اطلاع نشان برای عمل کافی بشود پس حقوقی را که در اداره خواهند داشت بآنها میدهند ولی این حقوق برای ماندن در اروپا و زحمت کشیدن و تحصیل کردن کافی نیست بن است که شش هزار تومان اعتبار

گرفته اند که از این محل یکی خرج سفر آنها را بدهند و یکی هم تفاوت خرج آنها را بدهند و برای این صرفه جوئی که کرده اند ملاحظه میفرمائید که با این مبالغ بجای دوازده نفر ممکن است هیجده نفر بفرستند این است که چون در قانونی که گذشته بود تصریح شده بود دوازده نفر البته آنها نمی توانستند برخلاف آن رفتار کنند این است که اجازه خواسته اند هیجده نفر بجای آن دوازده نفر بفرستند (فیروز آبادی - مقصود بنده هم همین بود) و این شش هزار تومان را از باب تفاوتی که رایشان حاصل میشود میپردازند.

فیروز آبادی - حالا صحیح شد بدون این توضیح عبارت درست نبود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی گرفته میشود بماده واحده یا در قه موافقین

ورقه سفید خواهند داد

(بخذ و تعداد آراء بعمل آمده هشتاد و يك ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حاضرین ۹۰ با کثرت ۸۱ رای تصویب شد

(۱۱) موقع و دستور جلسه بعد

رئیس - اگر آقایان موافقت میفرمایند جلسه آتیه

یکشنبه نهم تیرماه و دستور شور ثانی عهد نامه ایران

اسامی موافقین

آقایان: حبیبی - مجد ضیائی - دهستانی - مرآت استغذری - طهرانی - جشدی - قاضی نوری - شیخ محمد جواد - ایزدی - نجومی - ایلخان - دیوان بیگی - کی نوری - سید مرتضی رشق - اسدی - خواجوی - امیر تیمور گلانی - طوبی - حسن علی میرزا دولتشاهی رحیمزاده - دکتر ملک زاده - دهستانی - مفتی - لاریجانی - فرشی - درانی - فهمی - مقدمه - بوشهری - کاشانی - ظفری - گنجی - مخبر فرهمند - ذوالقدر - دکتر لقمان - شریعت زاده - افسر - فتوحی - فاطمی - حکمت - سهرانجن ساکین - میرزا محمودخان ناصری - مؤید احمدی - ملک آرائی - فراگورلو - سید یعقوب - عبدالحسین خان دیا - بیات ماکوئی - اقبال - محمد علی میرزا دولتشاهی - امیر دولتشاهی - دکتر طاهری - دکتر عظیمی - میرزا یونس - زوار - طالبش خان - طباطبائی دیسا - شهیداد - ضیاء - امیر ابراهیمی - آفراده سوزاری - محمد آخوند - حاج علی اکبر امین - خطیبی - فولادوند - جلایی - حج میرزا حبیب الله امین - بشکدار - مسمودی - نرگنیا - الفت - وهاب زاده - ملک مدنی - مرتضی قلیخان بیات - شریفی - مولوی - هراز - یسانی - اعتبار - شمیرانی - کفائی

و فرانسه و قرار داد منع استعمال کازها که کمیسیون با این مسئله تسریع فرمایند و ماده ۲۲ قانون استخدام مامواقت خواهد کرد و خبر آن را بمجلس خواهد داد و لایحه اعزام شاگردان برای آموختن اصول

فنی راه آهن از کمیسیون بودجه هم تمنا داریم در

(مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی: دادگر